Pääsihteeri Petri Toivonen

Lausunto puolustusselonteosta

Ulkoasianvaliokunta on pyytänyt Turvallisuuskomitean lausuntoa valtioneuvoston puolustusselonteosta. Turvallisuuskomitea (TK) on kokonaisturvallisuuden alalla toimiva valtioneuvostoa ja ministeriöitä avustava varautumisen pysyvä yhteistoimintaelin. Lausunnossa keskitytään TK:n kannalta keskeiseen kokonaisturvallisuusnäkökulmaan. Kokonaisturvallisuus on suomalaisen varautumisen yhteistoimintamalli, joka kattaa kaikki yhteiskunnan eri tasot. Selontekoasioita on käsitelty vastuuvalmistelussa olevan ministeriön johdolla Turvallisuuskomitean kokouksessa syyskuussa 2021.Turvallisuuskomitean sihteeristö on osallistunut puolustusselonteon valmisteluprosessiin.

Selontekotyössä on tärkeää eri turvallisuuden osa-alueiden yhteensovittaminen samanaikaisesti valmisteilla olleissa selonteoissa (UTP, sisäisen turvallisuuden selonteko ja puolustusselonteko) koherentin kokonaisuuden saavuttamiseksi. UTP-selonteolla on ollut ohjaava rooli puolustusselontekoa valmisteltaessa. Nämä selonteot yhdessä valtioneuvoston periaatepäätöksenä annettavan Yhteiskunnan turvallisuusstrategian (YTS) kanssa muodostavat kokonaisturvallisuuden keskeisen viitekehyksen.

Yhteiskunnan turvallisuusstrategiassa on määritelty yhteiskunnan elintärkeät toiminnot; 1) johtaminen, 2) kansainvälinen ja EU-toiminta, 3) puolustuskyky, 4) sisäinen turvallisuus, 5) talous, infrastruktuuri ja huoltovarmuus, 6) väestön toimintakyky ja palvelut sekä 7) henkinen kriisinkestävyys. Puolustusselonteko painottuu puolustuskykyyn, mutta sillä on vaikutusta kaikkiin yhteiskunnan elintärkeisiin toimintoihin. Puolustusselonteolla ja sen toimeenpanolla varmistetaan, että Suomen puolustuskyky vastaa toimintaympäristön vaatimuksia. Selonteko vahvistaa samalla suomalaista kokonaisturvallisuuden mallia, jossa yhteiskunnan eri sektorien ja toimijoiden välisen laaja-alaisen yhteistyön kautta ylläpidetään kriisinsietokykyä, vahvistetaan viranomaisten valmiuksia ja luodaan ennaltaehkäisevää kynnystä ulkopuolelta suomalaiseen yhteiskuntaan kohdistuvalle selonteossa määritellylle laaja-alaiselle vaikuttamiselle (s.8-9, 17).

Suomalainen kokonaisturvallisuuden malli elää ajassa toimintaympäristön muutokset huomioiden. Toimintaympäristön kuvauksen ajantasaisuuden tarkastelu ja tarvittavien päivitysten laatiminen ovat edellytys toimivalle strategialle, jonka puitteissa voidaan vastata erilaisiin uhkatilanteisiin ja haasteisiin. Selonteossa kuvataan Suomen puolustuksen toimintaympäristön säilyvän jännitteisenä ja vaikeasti ennakoitavana. Kokonaisturvallisuuden näkökulmasta sillä on vaikutusta yhteiskunnan kriisinsietokykyyn ja kriisijohtamiseen. Toimintaympäristön epävakaus korostaa tilannekuvan, ennakoinnin, varautumisen ja valmiuden merkitystä kriiseihin varautumisessa (s.13-16, 21-23, 50).

Yhteiskunnan varautumisen tavoitteena on turvata elintärkeät toiminnot oikeusvaltioperiaate huomioiden. Selonteossa kuvattuun laaja-alaiseen vaikuttamiseen liittyvä painostaminen kuluttaa koko yhteiskunnan voimavaroja vaarantaen elintärkeiden toimintojen ylläpitämisen. Varautuminen vastaamaan laaja-alaiseen vaikuttamiseen, painotukset kyber- ja informaatiopuolustukseen sekä kansainvälinen yhteistyö tukevat koko yhteiskuntamme varautumisen ja valmiuden kehittämistä sekä kriisijohtamiskykyä kaikilla toimintatasoilla. Selonteossa esille tuotu paikallispuolustuksen uudistus vahvistaa osaltaan ennaltaehkäisevän kynnyksen rakentamista sekä tukee samalla yhteiskunnan paikallisen tason varautumista kokonaisturvallisuuden periaatteen mukaisesti (s.27-29, 32-33, 35-45).

Kokonaisturvallisuuden kehittämisen ja sen yhteensovittamisen näkökulmasta on tarpeen tulevaisuudessa määritellä selkeämmin kokonaisturvallisuuden, kansallisen turvallisuuden sekä kokonaismaanpuolustuksen rajapinnat. Tämä on tarpeen päällekkäisen työn välttämiseksi ja yhteiskunnan varautumisen kehittämiseksi kokonaisturvallisuuden mallin mukaisesti (s.58-59).

Postiosoite
Postadress
Postal Address
Turvallisuuskomitea
PL 31
FI-00131 Helsinki
Finland

Käyntiosoite
Besöksadress
Office
Eteläinen Makasiinikatu 8
00130 Helsinki
Finland

Puhelin
Telefon
Telephone
0295 16001
Internat. +358 295 16001

Faksi
Fax
Fax
(09) 160 88244
Internat. +358 9 160 88244

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet
tk@turvallisuuskomitea.fi
www.turvallisuuskomitea.fi